

ŽUPNIJA DORNBERK

Avtor knjige *Župnija Dornberk v stiskalnici zgodovine* Ivan Albreht, rojen leta 1945 v Doleh pri Zavrtaču, je postal duhovnik leta 1970 in bil župnik v Dornberku od leta 2003 do 2012. Ko je postal dornberški župnik, je ugotovil, da zgodovina kraja, še posebej cerkvena, ni prikazana v knjižni obliki. Prejšnji župnik ni pisal niti kronike, starejše gradivo pa je bilo uničeno med obema svetovnima vojnoma. Začel je zbirati gradivo in ga objavljati v lokalnem glasilu, pred leti pa se je lotil priprave

Župnija Dornberk je izdala knjigo Ivana Albrehta *Župnija Dornberk v stiskalnici zgodovine*.

knjige. V njej je zbral vse, kar je našel v literaturi, pomagal pa si je tudi s pričevanji ljudi. Še posebej starejša obdobja, za katera je malo podatkov, je prikazal v širšem okviru. Najbolj podrobno je prikazal seveda 20. stoletje, saj je bilo za to največ virov. Dornberk je bil uničen že med prvo svetovno vojno, saj je bil na samem robu frontnih črt, med drugo svetovno vojno in po njej pa je močno čutil posledice divjanja različnih vojsk in ideologij. Med vojnoma je delil usodo drugih primorskih krajev, kjer je fašizem uničeval slovensko kulturo.

Poleg razvoja cerkvene organizacije in cerkvenega življenja je avtor prikazal zgodovino obeh cerkva, župnijske sv. Danijela in podružnične sv. Lovrenca v Zaloščah. Prikazal je tudi župnike in kaplane, duhovnike, redovnike in redovnice iz župnije ter vidnejše osebnosti. Teme je podal v kratkih in zato preglednih ter za bralca prijaznih poglavjih. Vsebinsko je obogatil s številnimi dokumentarnimi fotografijami. Čeprav knjiga ni sad strokovnega raziskovanja, je avtorju uspelo zbrati veliko za kraj in župnijo nadvse dragocenih podatkov, ki bodo poslej osnova za nadaljnje raziskave.

ŠMARNICE ZA MULCE

Založba Ognjišče je izdala knjigo Eve Slivka *Šmarnice za mulce*. V duhovitih in nevsiljivo poučnih enaintridesetih zgodbah (primernih kot »šmarnice za mulce«) nastopajo Veronika, Petra, Tadej, trije otroci istih staršev, toda trije različni svetovi. Pubertetnica Petra je ravno v tistem obdobju, ko človek najbolj jezika, enajstletni Tadej si še ne upa biti preveč pameten, osemnajstletna Veronika pa modro posluša in potegne zdaj »z mulcema«, zdaj s starši. Drug od drugega se marsikaj naučijo.

ANGEL SILEZIJ

Založba Kud Logos je izdala knjigo *Kerubski popotnik*, mistično poezijo Angela Silezija iz 17. stoletja. Silezij se je kot Johannes Scheffler rodil leta 1624 v Vroclavu luteranskemu plemiču. Leta 1643 se je vpisal na strassburško univerzo, da bi študiral medicino in pravo, naslednje leto na univerzo v Leidnu, leta 1647 pa na univerzo v Padovi, kjer je doktoriral iz medicine in filozofije. Vrnil se je v Vroclav in se zaposlil

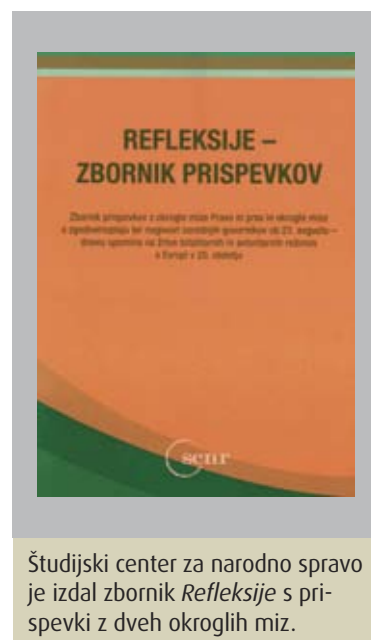
kot dvorni zdravnik, spreobrnil se je v katolištvo in si nadel ime Johannes Angelus Silesijus (šlezjski angel), ob rekatolizaciji Šlezije je postal cesarski dvorni zdravnik. Leta 1660 je ustanovil urad za pridiganje in prejel mašniško posvečenje. Od leta 1664 je deloval kot knezoškofovski maršal pri generalnem vikarju za Šlezijo, katerega cilj je bila rekatolizacija Šlezije.

Leta 1657 sta izšli njegovi glavni pesniški deli, *Kerubski popotnik* in *Sveta slast duše*. Germanistika je njegovo pesnjenje označila kot produkt militantnega katolicizma in protireformacijske didaktike. Vsaj od leta 1668 je živel v samostanu sv. Marije, kjer je leta 1677 umrl. V svojem delu je uporabljal termina serafi in kerubi, ki ju je vzel iz angelološkega izročila, ki korenini pri Dioniziju Areopagitu. Serafska pot obsega področja volje, ljubezni, »afektivnosti«, kerubska pa razumsko, intelektualno, spoznavno področje. Pri Sileziju se oboje dopolnjuje. Silezijevo pesništvo je preprosto, vendar mistično globoko in je več kot literatura, gre za duhovno liriko. Preko besede sega v območje duha, v mistično temo in tišino. Dikcija pesmi je preprosta, vezana na ljudsko srednjeveško cerkveno pesem in brez modernega baročnega retoriziranja. Njegove knjige je prevedlo več avtorjev, tako da je pričujoča knjiga zajetna (643 strani), izčrpno spremeno besedo pa je napisal Alen Širca.

ZGODOVINA TOTALITARIZMA

V zborniku *Refleksije* so objavljene prispevkih z dveh okroglih miz in štirje govori. Z okrogle mize *Pravo in prav* so objavljeni trije prispevki. V prvem je Matej Avbelj pod naslovom *Pravo in (ne) prav* prikazal slovenski odziv na

povojne poboje. Lovro Šturm piše o razkoraku med uzakonjenim in pravičnim, Jernej Letnar Črnič pa o vračanju v totalitarnem sistemu zaplenjenih umetniških del. Z okrogle mize o slovenskem zgodovinopisju je objavljenih šest prispevkov: *Zgodovinska znanost in zavezanost resnici ali zamrznjena zgodovina?* (Andreja Valič Zver), *Slovensko zgodovinopisje med rodoljubjem, ideologijo in strokovnostjo ter totalitarizmom* (Stane Granda), *Zgodovina se mora osvoboditi ideoloških in dnevnopolitičnih spon* (Tamara Griesser Pečar), *Titoizem in titofilija, Cesarjeva nova oblačila in zdrava pamet – lažiznanost in stvarnost* (Jože Dežman), *Zgodovina med srpom in kladivom novega razreda* (Igor Grdina), *Zakaj je treba revidirati zgodovino?* (Janko

Študijski center za narodno spravo je izdal zbornik *Refleksije* s prispevki z dveh okroglih miz.

Prunk). V zborniku so objavljene tudi štirje govori slavnostnih govorcev ob 23. avgustu, dnevu spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih sistemov v Evropi v 20. stoletju: Staneta Grande, Borisa Pahorja, Jožeta Trontlja in Janeza Juhanta. ■

IVO ŽAJDELA

NOVOSTI NA KNJIŽNEM TRGU

DEŽELA PRILOŽNOSTI

Kaj je narobe s Slovenijo in kako jo pozdraviti?

Leon Marc je diplomiral iz elektronike, na londonski univerzi pa magistriral iz javnih politik in javne uprave. Konec osemdesetih let je bil dejaven pri reviji *Tretji dan*, sodeloval je pri ustanavljanju Slovenskih krščanskih demokratov, kjer je bil kasneje odgovoren za mednarodne stike in strankino glasilo. Od spomladi 2009 je veleposlanik na Nizozemskem. Knjižico kratkih razmišljanj *Dežela priložnosti* je napisal »kot prizadet, zavzet državljani«, je zapisal v njej in dodal: »V njej sem izpostavil tiste probleme, ki nas po mojem mnenju najbolj ovirajo pri ustvarjanju družbe priložnosti in dežele, ki ne bo samo lepa, ampak kjer bo živeti lepo in kjer bo mogoče tudi dobro živeti.« Nesprijaznjenost in nerazumevanje lastne zgodovine, pomanjkljivo poistovetenje z nacijo, nostalgija po preteklosti, kult upornišva in strokovnjaštva, obremenjenost z majhnostjo, izključevanje, prostaštvo in samomorilsko divjanje po slovenskih cestah: to so le nekateri simptomi družbene patologije, o katerih piše v knjigi *Dežela priložnosti*. Slovenijo motri z očmi diplomata, ki je s srcem doma v Sloveniji, službeno pa v tujini, s svojim pisanjem pa nagovarja sodržavljanje, jim sporoča, kaj Slovenijo zavira in kakšne izboljšave predlaga, da bo naša domovina zares postala dežela priložnosti. ■

I. Ž.

Založba Družina je izdala knjigo Leona Marca z naslovom *Dežela priložnosti* in podnaslovom *Kaj je narobe s Slovenijo in kako jo pozdraviti?*

PODLISTEK

TANJA MLAKAR

HALO, BOG – ME SLIŠIŠ?

»Bom, seveda. Naučil ju bom, sicer pa znaš ti vse opraviti. Tudi ti ju lahko naučiš.«

»Prav,« je resno odvrnila deklica in prikimala. Tudi mamica in očka stalno govorita le o hiši, je pomislila Ana. Načrti, kaj bo treba popraviti, kaj spremeniti, so bili stalna snov pogovorov. Občasno sta ji kaj povedala, a njej je bilo vseeno za to. Vznemirilo bi jo edino to, da bi porušili eno sobo.

»Tega pa ne morejo storiti,« je odvrnil dedek, ko mu je omenila.

»Zakaj ne?«

»Ker se to tako ne dela. Če pa bi se vendarle za to odločila, bi namesto tega povečali drug prostor.« Tega pa ne bosta storila, si je Ana oddahnila. Zadnjič je slišala, da je mamica rekla, da je lepo, ker so v hiši veliki prostori. Torej je lahko brez skrbi.

»Mami, kaj delaš?« je zavpila Marjana, ko jo je zagledala na vrtu.

»O, pozdravljena, ti si prišla, počakaj, že prihajam,« je odvrnila Veronika, ko jo je zagledala. Prišla je k njej in jo objela.

»Lepo si me presenetila s svojim obiskom.« Marjana se je nasmehnila.

»Ana in Andrej sta se odpravila na kolesarjenje, jaz pa sem se odločila, da vaju obiščem.« Veronika se je nasmehnila. Vesela je bila njenega obiska in čutila je, da se Marjana želi pogovoriti. To poletje se je že tretjič nepričakovano oglasila. Ampak do zdaj še ni prišla z besedo na dan. Ona pa je bila potrpežljiva in ni hotela drezati vanjo. Sedli sta v senco, Veronika jima je prinesla osvežilno pijačo.

»Kako napredujejo dela na vaši hiški?« Marjana se je nasmehnila. Ni bila povsem prepričana, da bo hiška ostala njihova. Z Andrejem sta rada hodila tja, a z namenom, da jo urejata za dopust.

»Počasi gre, a vseeno upam, da jo bomo usposobili za bivanje v tem poletju.«

»Vesela sem, da ste se odločili za to.«

»Midva tudi, predvsem Andrej. Toliko let se je izogibal temu kraju, zdaj pa ...«

»Vem, mnogo hudega je preстал, zato ga razumem.« Nenadoma je Marjana spremenila nit pogovora.

»Včasih premišljuje, kako zmoresš opraviti vse delo. Jaz imam samo stanovanje, nimam vrta, a čas mi kar nekako spolzi med prsti.« Vem, je pomislila Veronika. Potruditi se je morala in krepko poprijeti za domače delo, ko je tudi sama hodila v službo. Ko je zvečer legla v posteljo, je bila pogosto utrujena.

»Zdaj, ko sva upokojena, je laže,« ji je odvrnila in jo vprašujoče pogledala. »Zdi se mi, da te nekaj teži?«

»Predobro me poznaš,« je zamrmrala Marjana. Nekaj časa je molčala, potem je pogledala mamo.

»Ne vem zakaj, a zadnje čase premišljuje o Bogu.« O vsem drugem je Veronika pričakovala pogovor, le o Bogu ne.

»O čem pa se sprašuješ?« se je Veronika zbrala.

»Kako se je zgodilo, da je odšel iz mojega življenja?« Veronika je osupnila. Vprašanje jo je presenetilo. Ozrla se je okoli sebe, zamahnila z rokami in pri tem prevrnila poln vrč hladne pijače.

»O, presneto,« je zamrmrala in se hitro dvignila.

»Mami, nič ni hudega. Počakaj, ti bom jaz pomagala. Pazi, da se ne urežeš!« je skočila pokonci tudi Marjana. A Veronika je ni poslušala in je stekla po vedro vode in cunjo.

»Mami, ali dovoliš, da jaz to pospravim?« je spet zaprosila Marjana, a Veronika je ni slišala. Potem je odnehala in sedla za mizo. Ko je Tine prišel v kuhinjo, je obe vprašujoče pogledal.

»Kaj se dogaja?« Veronika je bila tiho, zato je pogledal Marjano.

»Nič ni hudega, le mami je prevrnila vrč na mizi. Zdaj pa ne dovoli, da bi to jaz pospravila.« Tine se je spet ozrl k Veroniki.

»Pazi, da se ne urežeš.« A zdelo se je, da tudi njega ni slišala. Veronika pa je slonela na tleh in skrivala obraz. Prav dobro je slišala oba, a šok ob hčerkinem vprašanju je bil silovit. Zakaj je Bog odšel iz mojega življenja, si je v mislih ponovila Marjanino vprašanje. Toliko let si je to vprašanje želela slišati iz njenih ust, zdaj pa, ko je prišlo, ni vedela, kaj naj ji odvrne. Počasi se je le pomirila in dvignila obraz.

»Mami, rdeče oči imaš. Ti je hudi zaradi vrča? Saj jih imaš dovolj,« je nežno dejala Marjana in ji iz rok vzela vedro.

»Nisem navajena, da bi karkoli razbila,« je Veronika izrekla prvi izgovor, ki ji je prišel na misel. Zdaj je k njej stopil tudi Tine.

»Si dobro?« Prikimala je, potem pa si obrisala roke in spet sedla za mizo. Ko se je vrnila tudi Marjana, se pogovor ni nadaljeval tam, kjer se je končal. Zato je počasi vstala.

»Že odhajaš?« jo je Veronika pogledala.

»Moram, moja kolesarja se bosta kmalu vrnila, pripraviti moram večerjo,« je odvrnila Marjana in odšla.

»Presneto,« je bentila med vožnjo. Nekaj mesecev se je pripravljala na ta pogovor z mamo, zdaj pa je ostala brez njenega odgovora.

Naslednje jutro je klical Tine in sporočil, da sta bila z Veroniko pri zdravniku.

»Kaj se je zgodilo?« se je prestrašila Marjana.

»Ko si odšla, sva opazila, da ima drobec stekla v roki. Čeprav ga je sama poskusila odstraniti, ji ni uspelo. No, tam so ji steklo odstranili, zdaj je že dobro,« je odvrnil.

»Preveč je hitela s čiščenjem,« je potarnala Marjana. Potem sta se z očetom poslovila.

Po tej novici je bila Ana strašno zaskrbljena, kaj hudega se je zgodilo babici. Marjana je počepnila k njej in jo objela.

»Babica je zdaj v redu.«

»Ali bo umrla?« Marjana je odkimala.

»Borisu je babica umrla,« se zašepetala Ana.